

Vrouwen van mededogen¹, geraakt door het lijden van al wat geschapen is

P. Mauro-Giuseppe Lepori OCist

Vertaling: Jef Van der Gucht

Ik zou willen bijdragen aan uw nadenken over de ecologische bekering waartoe Paus Franciscus ons oproept in de encycliek *Laudato Si* en hoe deze oproep te ontvangen in jullie leven als vrouwelijke religieuzen. Ik wil dit doen door in mijn meditatie- te focussen op het thema van het mededogen, op haar natuur onthuld in Christus, op haar vrouwelijke eigenschappen die ook de mannen moeten appelleren, en op de vraag hoe de contemplatie van dit mysterie ons zou moeten leiden tot 'gist worden', in de wereld van vandaag.

In het hart van het mededogen

Mediteren over onze relatie met de wereld, met de schepping, met de mensheid, in het licht van dit thema van het mededogen, ik geloof dat het is als zich in het centrum van de vraag stellen, er zich van bewust zijn dat dit centrum een hart is. Dat kan nogal sentimenteel lijken. Maar in werkelijkheid, hoe meer de wereld vooruitgaat in haar gedesoriënteerde koers, en des te meer we ons realiseren dat het echte probleem van de menselijkheid, de Kerk, en in haar het Godgewijde leven, niet alleen of vooreerst te maken heeft met: de richting, de weg verloren te hebben, maar wel met: het centrum, het hart dat de tocht moet animeren, verloren te hebben,

God heeft de Israëlieten gedurende veertig jaar in de woestijn gehouden om hen op te voeden zich niet te veel te fixeren op het doel van hun tocht als wel op de kern die hen begeleidde naar het doel door zin te geven aan elke pas of halte die ze maakten. <

Deze God die zich ophoudt in het midden van het volk op weg naar zijn land, naar zijn huis, wie is Hij? Hij heeft zich van bij het begin getoond als een God van mededogen, een God gedreven door mededogen en die ons stuwt tot mededogen: *"Dan zegt de Ene: gezien, gezien heb ik de onderdrukking van mijn gemeente in Egypte; hun schreeuwen voor het aanschijn van hun drijvers heb ik gehoord, ja ik weet van zijn smarten; Ik daal af om hen te ontrukken aan de hand van Egypte en om hen te doen opklimmen uit dat land naar een land goed en wijd, naar een land dat overvloedig is van melk en honing; naar het oord van de Kanaäniet en Chitiet, de Amoriet en de Periziet, de Chiviet en de Jebusiet; welnu, ziedaar: het geschreeuw van de zonen Israëls is tot Mij gekomen; ook heb ik gezien hoe de Egyptenaren hen verdrücken; welnu: ga, Ik zend je tot Farao: en leid mijn gemeente, de zonen Israëls, weg uit Egypte!" (Ex 3,7-10)²*

"Ik ken hun lijden. Ik ben afgedaald".

Kennis, in de Bijbelse zin van het woord is niet louter informatie maar een liefdevolle deelname. God is bewogen door wat Hij ziet omdat Hij het kent. Het is een liefdevolle participatie, een kennis in liefde die diegene die kent verbindt met hetgeen hij kent, zoals wanneer een man en een vrouw zich verbinden in de huwelijks liefde. God onthult hier de zeer diepe betekenis van zijn mededogen, die zich ten volle zal tonen in de gekruisigde Christus. Vanaf deze openbaring aan Mozes bij de brandende braamstruik, heeft God zijn mededogen laten kennen in daden wat wil zeggen 'mee lijden met', 'zich nabij tonen bij' het lijden van de andere, aan de lijdende zijn aanwezigheid aanbieden. Het is deze nabijheid die Jezus zal incarneren en waarover we lezen in de parabel van de barmhartige Samaritaan die zich nabij toont en de naaste wordt van de gewonde man: *"... toen kwam een Samaritaan die op reis was, bij hem; hij zag hem en kreeg medelijden; hij trad op hem toe, goot olie*

¹ Noot van de vertaler: Omwille van de titel van deze dag is ervoor gekozen om *compassion* zoveel mogelijk te vertalen met mededogen. Om het taalspel op bepaalde plaatsen te behouden tussen *pâtir* en *compatir* is er soms ook voor lijden en medelijden gekozen alsook op plaatsen waar er *Passion* en *compassion* staan is er voor gekozen deze verbondenheid te laten staan in de taal door deze woorden alzo weer te geven.

² Noot van de vertaler: Voor de Nederlandse versie werd de Naardense Bijbelvertaling gebruikt.

en wijn op zijn wonden en verbond ze; daarna tilde hij hem op zijn eigen rijdier, bracht hem naar een herberg en zorgde voor hem.” (Lc 10,33-34)

Het mededogen brengt een 'afdaling' met zich mee: *“Ik heb de onderdrukking gezien, hun smarten gehoord, Ik ben afgedaald om hen te verlossen” (naar Ex 3,7-8)*. Het is op die manier dat wij het oneindige en onvatbare woord "afdaling" van Gods zoon tot in de menswording, het lijden en de dood, moeten begrijpen: *“Hij die bestond in goddelijke majesteit heeft zich niet willen vastklampen aan de gelijkheid met God: Hij heeft zich van zichzelf ontdaan en het bestaan van een slaaf op zich genomen. Hij is aan de mensen gelijk geworden en als mens verschenen heeft Hij zich vernederd door gehoorzaam te worden tot de dood, tot de dood aan een kruis. (Fil 2,6-8)*

We mogen de nederigheid van Christus nooit interpreteren, los van zijn mededogen, een mededogen dat Hij deelt met de Vader. Wanneer Hij zijn verscheurend gevoel verlaten te zijn door de Vader, uitschreeuwt: - *“Eli, Eli Lema sabaktani? Dat is: mijn God, mijn God, waarom heb je Mij verlaten?” (Mt 27,46; Ps 22,2)* – lijkt het erop dat Jezus, om het mededogen van de Vader voor de mens niet te verloochenen, aanvaardt om af te zien van de troost verbonden te zijn met Hem. Het is alsof de eeuwige en onlosmakelijke liefde die Hij deelt met de Vader zich enkel kwam concentreren op het mededogen voor de wereld. Het is alsof het mededogen de laatste onverbreekbare band was die blijft als alle andere banden verbroken zijn onder het gewicht van de zondenlast van deze wereld en dat de gekruisigde Zoon voor ons draagt.

Ook voor ons representeert het mededogen van Christus op die manier de onverwoestbare kern van de liefde die ons moet, of zou moeten, verbinden met God en met onze broeders en zusters, eender wat er gebeurt.

Het mededogen van de onverstoerbare God

In zijn encycliek over de hoop, *Spe salvi*, heeft paus Benedictus XVI een zin onderlijnd van Bernardus van Clairvaux, -die altijd de gave had om in enkele woorden op het mysterie te concentreren-: *“Het christelijk geloof heeft ons getoond dat waarheid, gerechtigheid en liefde niet slechts idealen zijn, doch een zeer intense werkelijkheid. Het geloof heeft ons namelijk getoond dat God, de waarheid en de liefde in persoon, voor ons en met ons wilde lijden.* Ook van Bernardus van Clairvaux is de schitterende uitdrukking: *Impassibilis est Deus, sed non incompassibilis* [Sermoenen op het Hooglied, 26,5] -God kan niet lijden, maar Hij kan wel mee-lijden. De mens is God zoveel waard, dat Hij zelf mens geworden is, om met de mens te kunnen mee-lijden, reëel, in vlees en bloed, zoals ons getoond wordt in het lijdensverhaal van Jezus. Van daaruit is in alle menselijk lijden iemand binnengetroten die mee-lijdt, mee-draagt. In alle lijden is van daaruit de *con-solatio*, de troost van de mee-lijdende liefde van God aanwezig en daarmee is de ster van de hoop opgegaan. (*Spe salvi*, n. 39)³

In het Sermoen 26 op het Hooglied, de kantieken der kantieken', hier geciteerd door Benedictus XVI, drukt Sint Bernardus zijn rouw uit bij de dood van Gérard, zijn bloedbroeder, die hem gevolgd was tot in het klooster en die er zijn keldermeester en grote steun geweest was (die ook zalig is verklaard). Bernardus verbergt zijn groot verdriet niet en hij richt zich tot zijn overleden broeder door zijn mededogen te verzoeken jegens hem en de gemeenschap die voort blijven leven te midden van de beproevingen van het aardse leven. Bernardus zegt aan zijn broeder dat het waar is dat God in zijn heerlijkheid in de hemel niet lijdt en dat geldt zelfs ook voor de zielen die in God zijn, *“maar”* -voegt hij eraan toe- *“diegene die met God verbonden is, is eenzelfde geest met Hem en is geheel omgevormd in Zijn liefde. Hij kan alleen maar denken of smaak hebben voor God en al wat hij smaakt en denkt is God zelf, want hij is geheel vervuld van Hem. God 'is' echter Liefde en hoe meer een persoon verbonden is met God, des te meer is hij vervuld van liefde. En hoewel God onbewogen is, is Hij niet onbekwaam om mee te lijden omdat het een eigenschap is die Hem eigen is om steeds genade te schenken en te vergeven. Daarom, mijn beminde broeder, behoort het dat ook jij*

³ Noot van de vertaler: Hiervoor werd de vertaling van Licap genomen.

barmhartig bent want je bent verbonden met Diegene die het zo sterk is. Het is waar dat je niet meer ongelukkig kan zijn, maar hoewel jij niet langer kan lijden, moet je het niet nalaten mee te lijden met de pijnen van anderen". [qui non pateris, compateris tamen]-'hij die niet mee lijdt, lijdt toch mee'-. *Jouw genegenheid is niet verminderd maar veranderd en, door je te bekleden met God, heb je je niet ontdaan van de zorgen die je had voor ons, aangezien God zelf zich waardig acht er zorg voor te dragen. Jij hebt, hetgeen er beschadigd was bij jou, achtergelaten maar jij hebt de naastenliefde niet achtergelaten, want de naastenliefde kent geen einde, jij zal mij nooit vergeten."* (Sup. Cant. 26,5) Dit is een heel mooie beschrijving van onze relatie tot onze overledenen: het is troostend te weten dat onze overleden medezusters niet de liefde en niet het medelijden verlaten.

De kern van het christelijk gebeuren

Hetgeen sint Bernardus hier benadrukt is een grote intuïtie: God heeft, om ons te verbinden aan de Liefde die Hij in wezen is, om ons te verbinden aan Hem en één enkele geest met Hem te vormen, om ons dus te vergoddelijken, de weg van het mededogen gekozen, de weg van het lijden met ons. Het mededogen is voortaan de band van God met de mensheid en van de mensheid met God. Het mededogen is de vorm die de menselijkheid van God aanneemt en die de vergoddelijking van de mens aanneemt. Zonder dit begrip van het mysterie begrijpen wij de natuur en de kern van het christendom niet en ook niet haar absolute nieuwheid en haar universele waarde, want niets is universeler dan de liefde Gods en het menselijk lijden.

Jezus, in de parabel van de barmhartige Samaritaan, zoals in de andere parabellen over de barmhartigheid, houdt ervan om op te merken dat het mededogen een gevoel is dat in het menselijk hart ingeschreven is: welke vader zou geen brood aan zijn kinderen geven? Welke herder zou niet zijn verloren schaap gaan zoeken? En nochtans, het menselijk wezen kan het mededogen vergeten en bovenal beperkt hij het tot de leden van zijn eigen familie, van zijn land en zijn cultuur. Met de parabel van de barmhartige Samaritaan stelt Jezus elke beperking van het mededogen in vraag, de beperking van deze universaliteit die het mededogen zou moeten hebben als zij werkelijk overeenstemt met wat zij werkelijk is: de weerspiegeling van God in de mens. Jezus onthult dat het mededogen de ware religie is, de ware trouw aan God, zo geweldig dat een ontrouwe vreemde, zoals de Samaritaan, het levensmodel wordt, meer dan een priester of een leviet die nochtans hun religieuze plichten te Jeruzalem perfect voldaan hebben. Het is wellicht ook daarom dat ze een halfdode man die daar ligt te bloeden, niet willen aanraken: om niet opnieuw onrein te worden.

Vóór de komst van Christus, en bovenal vóór Zijn dood aan het kruis, kon en moest de mens zelf mededogend zijn door te gehoorzamen aan de kern van zijn hart of aan de wet en de profeten van het Oude Testament. Met Christus is de maat van het mededogen voortaan niet langer menselijk maar die van de 'mens-geworden God', de maat van het mededogen van een God die een lijdende mens is geworden, meelijdend met de gehele mensheid. De passie van Christus toont ons niet alleen hoeveel God geleden heeft *voor ons*, maar ook *met ons*. God kon niet lijden voor ons zonder met ons te lijden; Hij heeft geleden voor ons door te lijden met ons. Het lijden van Christus is geheel medelijden: 'com-passio'.

Het is daarom dat het mededogen van Christus het wezen is van ons Heil en dus de weg van ons Heil. Omwille van dat aarzelt sint Bernardus niet om zijn broeder Gérard te 'verzoeken' dat hij niet in de hemel kan verblijven zonder in het mededogen van God voor zijn broeders op aarde te verblijven. Overigens is ook Jezus niet ten hemel opgestegen naar de rechterhand van Zijn Vader, zonder er met zijn menselijkheid, ook zijn mededogen aan toe te voegen. Het is de betekenis van de wonden, bovenal die van de doorboorde zijde, die de Verrezenen op zijn lichaam draagt zelfs in zijn heerlijkheid én die Hij voor ons meeneemt naar de hemel. Zij zijn niet meer de wonden van de pijnen en van het lijden, maar van het mededogen. Het zijn de wonden van de voorspraak. *"Nu wij dan een verheven hogepriester hebben, een die de hemelen is doorgegaan, Jezus de Zoon van God, moeten vasthouden aan onze belijdenis. Want wij hebben een hogepriester die in staat is mee te voelen met onze zwakheden. Hij werd zelf op allerlei manieren op de proef gesteld, precies zoals wij, afgezien*

dan van de zonde. Laten wij daarom vrijmoedig naderen tot de troon van Gods genade, om barmhartigheid en genade te verkrijgen en tijdige hulp.” (He 4,14-16)

De Christus en alle uitverkorenen met Hem, te beginnen bij de maagd Maria, kunnen niet langer lijden, maar zij blijven verder medelijden in een eeuwige en vurige liefde.

Het mededogen leren

God die liefde is heeft zich dus bij uitstek door het mededogen geopenbaard, heeft zich als mededogen geopenbaard. Het beeld van God in ons, naar hetgeen en voor hetgeen wij geschapen zijn, moet zich dus opnieuw een weg van omvorming banen naar het mededogen van Christus. Het is de fundamentele christelijke ascese want, zoals ik al zei, het is daardoor dat wij vergoddelijkt worden. De vervolmaking van de Vader, die Christus ons schenkt als doel van onze levensweg, valt samen met zijn barmhartigheid: *“Weest gij dus volmaakt zoals uw hemelse Vader volmaakt is” (Mt 5,48) - “Wordt barmhartig zoals uw Vader barmhartig is!” (Lc 6,36)*. Of men vertaalt weleens als: *“Weest medelijdend zoals uw Vader medelijdend is”*.

Wij vinden een mooi voorbeeld van deze ascese van het mededogen van Christus, in de Regel van sint Benedictus, in hoofdstuk 27. Dit hoofdstuk is gewijd aan de mededogende bezorgdheid die de abt en de gemeenschap moeten hebben ten aanzien van hun broeders die, door een grote fout, uitgesloten zijn van het gemeenschappelijk leven. Zij worden *delinquentes fratres* » (RB 27,1) genoemd, letterlijk, volgens de etymologie van het Latijnse woord *delinquere*, gaat het om de broeders die de goede weg, het correcte leven en hun rechtmatige plaats in het gemeenschappelijk leven ‘verlaten’ hebben. Heel het hoofdstuk biedt meerdere raadgevingen aan om de broeder te zoeken, terug te vinden en hem terug te brengen naar zijn plaats in de gemeenschap. Dit is heel interessant want Benedictus laat deze broeder verder meelevens in de gemeenschap, maar hij moet wel apart bidden, eten...

In feite is Judas Iskariot het grootste voorbeeld van de ‘delinquente broeder’: vóór de loting van zijn plaatsvervanger Mathias, definieert Petrus hem als diegene die zijn plaats heeft verlaten om te gaan naar ‘de plaats die vanaf nu de zijne is’ (de plaats van zijn ondergang. (Hand.1,25). Ofwel -in hetzelfde betoog- beschrijft Petrus het uiteindelijke lot van Judas op een zeer brutale maar betekenisvolle wijze: *“Deze nu heeft zich met het loon van zijn misdaad een stuk grond verworven; hij stortte voorover, barstte open en al zijn ingewanden kwamen eruit.” (Hand 1,18b)*. Het is als een macabere karikatuur van Gods mededogen, diezelfde God die aan het kruis doorboord werd in zijn zijde - misschien op hetzelfde moment als waarop Judas zijn ingewanden uitstortte-, om het ‘binnenste van de barmhartigheid’ te verspreiden, zoals Benedictus zegt: ‘niet de dood maar het leven reddend van alle ‘delinquenten’, van alle zondaars van de aarde’. (cfr. Analogie van de open zijde van Christus met de uitgestorte ingewanden van Judas).

Het mededogen van Christus schrijft zich in het hart van het menselijke drama dat het drama is van een vrijheid die geroepen is tot liefde, tot het leven, tot de vreugde, maar die, zoals Judas, kan kiezen om te haten, om te liegen, te sterven, te wanhopen. Maar als het mededogen van Christus zich uitdrukt ten gunste van zijn broeders en zusters ‘delinquenten’ die wij zijn, ten gunste van de verloren, afgedwaalde mensheid, wordt ook zij een weg van terugkeer, van bekering: dit mededogen laat ons toe de verloren weg, de verloren plaats, het huis van de Vader terug te vinden. Op het einde van hoofdstuk 27 gebruikt sint Benedictus -de enige keer in zijn Regel-, het woord ‘medelijden’ door aan de abt te vragen *om de goede herder uit het evangelie na te volgen, de Christus, die ‘zoveel medelijden’ [tantum compassus est] had met diens zwakheid dat Hij het (verdwaalde schaap) op zijn heilige schouders wilde nemen om het zo naar de kudde terug te dragen. (RB 27,9).*⁴

Het komt er dus op aan het mededogen van Christus te beleven als een weg, een spoor, dat ons redt en dat de afgedwaalde mensheid redt. Dat geldt niet alleen voor de ‘broeders delinquenten’ jegens wie men het mededogen van Christus moet openbaren maar het geldt ook voor allen die Christus

⁴ Uitgave Regel van Benedictus 1997, Willibrordusabdij Slangenburg, Latijn-Nederlands.

roept om zijn mededogen voor de wereld te incarneren. Het is de grote wet van de barmhartigheid, de mededogende liefde waartoe God ons roept door ons een voorbeeld te tonen en het aan te bieden aan zijn barmhartigheid. Het evangelie is duidelijk over het feit dat door barmhartigheid te beoefenen men deze zelf zal verkrijgen: *“zalig de barmhartigen want zij zullen barmhartigheid ondervinden”* (Mt 5,7). Het mededogen van Christus is de weg van het Heil zowel voor zij die het verkrijgen als voor zij die het beoefenen. Wij zijn gered door de barmhartige liefde en in de barmhartige liefde: ongeacht langs welke kant van de weg we ons bevinden want op zichzelf is er slechts de Liefde en alles gaat langs haar.

Christus vraagt ons, met aandrang, dat door ons te laten beminnen door zijn mededogen, wij er de instrumenten van worden voor onze broeders en zusters, voor de mensheid. Als de onbewogen God gekomen is, als Hij afgedaald is in onze menselijkheid om mee te lijden, dan is het logisch dat ook wij deze 'reis', deze 'afdaling', moeten beleven, in de eerste plaats door Jezus, de goede herder, na te volgen.

Van het hoofd van de man naar het hart van de vrouw

Het is hier dat, volgens mij, de vrouw primordiaal wordt en het is belangrijk dat wij er ons van bewust worden, zowel vrouwen als mannen, om zo beter het evangelie van het mededogen te vatten, en dus ook van het heil, om het te kunnen verkondigen en door te geven aan de wereld en aan de gehele schepping.

Tijdens het laatste Avondmaal heeft Jezus zijn mededogen willen verkondigen op een zeer eenvoudige en zachtmoedige wijze. Doorheen de voetwassing heeft Hij ons getoond dat zelfs het tragisch aspect van het mededogen van de Gekruisigde, ons niet mag doen vergeten dat het mededogen van God dit is van 'een vader die liefheeft zoals een moeder'. Jezus toont zijn liefde *“tot aan de voleinding”* (Joh 13,1) niet enkel in het extreme mededogen van het kruis maar ook door de voeten van de leerlingen te wassen. Daar gaat het ook om een afdaling, een fysiek en spiritueel nederdalen. Het is een gebaar van mededogen, een (letterlijk) in handen nemen van hetgeen bij de andere het laagste is, het meest vuile, hetgeen het meest menselijk, het meest aardse is in de menselijke schepping. Het is geen vernedering op een eenzijdige wijze, nl. van diegene die de voeten van de andere wast maar ook van diegene die zich de voeten laat wassen, ook hij moet neerdalen in nederigheid om toe te laten dat men zijn miserie kent, aanraakt en deelt. In werkelijkheid wil Jezus dat dit mededogen wederkerig is, dat zijn leerlingen elkaar de voeten wassen *“zo zijt ook gij verschuldigd elkaar de voeten te wassen”* (Joh 13,14).

Er is een mysterie, een paradox in deze wederkerigheid van het mededogen, in deze afdaling van de ene tegenover de andere. Alsof het om een voortdurende afdaling zou gaan die vraagt om een voortdurende correctie naar beneden toe. Alsof het zou gaan over het scheppen van stroom van mededogen tussen menselijke wezens die -in de diepte van onze miserie- de diepte van de liefde, die de drie Goddelijke Personen van de Drievuldigheid weerspiegelt.

Maar ik wil onderlijnen dat in deze scène -die voor Johannes een eucharistisch karakter heeft, de totale gegevenheid van het Lichaam en Bloed van Christus illustrerend-, Jezus een gebaar van menselijk mededogen stelt dat Hij geleerd heeft van vrouwen die het voor Hem gedaan hadden, nl. de boetvaardige zondares en van Maria van Bethanië (cf. Lc 7,37-38; Joh 12,3). Jezus tracht dit vrouwelijk gebaar te leren aan zijn mannelijke leerlingen zoals Hijzelf het geleerd heeft van deze vrouwen. Want in feite had Jezus dat tevoren nooit gedaan. Hij deed wel veel genezingen, mirakels, aanrakingen ... maar nergens staat er dat Hij de dienst van voetwassing deed. Jezus reinigt zijn leerlingen door een gebaar dat geen mirakel is maar een zorg die Hij gezien heeft bij de vrouwen die dat bij Hem gedaan hebben.

Het was niet eenvoudig voor Jezus om aan zijn apostelen zijn mededogen voor de mensheid te leren. Telkenmale dat Jezus het uitdrukte voor de massa, voor de armen en de kleinen, hadden zijn mannelijke leerlingen veel moeite om het te begrijpen, om het te aanvaarden, om erin mee te gaan.

Ze zetten zich stevast aan het rekenen wat dat mededogen van Jezus zou 'kosten', zoals Judas in slechts drie seconden de kost van het parfum dat Maria te Bethanië over de voeten van Jezus goot, berekende. (Cf. Joh 12,4-5). Denken we ook aan de opmerking van Filippus als Jezus hem provoceert door hem te doen opmerken dat het volk brood nodig heeft: *"wil ieder ook maar een klein stukje krijgen, dan is voor tweehonderd denariën brood nog te weinig (=het loon voor 200 dagen!)"* (Joh 6,7). We zien hier weer onmiddellijk de berekening.

Telkens als zijn leerlingen zich aan het rekenen zetten is het resultaat dat ze zeggen dat ze zich à priori onbekwaam weten om een antwoord te geven aan het mededogen van Jezus. En dan proberen ze Jezus' daden van mededogen te stoppen, Hem af te leiden van dat onvoorzichtig en gevaarlijk gevoel. Ze gaan zo ver te zeggen dat zelfs de kinderen de persoon en de missie van de Meester storen. Deze mannen verzetten zich altijd met hun beredeneerde en berekende visie tegen de realiteit van Christus' mededogen zonder maat, zonder grenzen en zonder berekeningen.

Zodoende is er een conflict, een uitputtingsslag tussen het mededogende hart van Jezus en het redenerende hoofd van de leerlingen. Een conflict dat misschien zijn hoogtepunt en zijn breekpunt, bereikt op het moment dat Simon Petrus de Passie van Christus wil verhinderen: "Van dat ogenblik af begon Jezus zijn leerlingen duidelijk te maken dat Hij naar Jeruzalem moest gaan; dat Hij daar veel zou moeten lijden van de oudsten, de hogepriesters en de schriftgeleerden, maar dat Hij na terdood gebracht te zijn op de derde dag zou verrijzen. Toen nam Petrus Jezus ter zijde en begon Hem ernstig daarover te onderhouden: 'Dat verhoede God, de Heer! Zoiets mag U nooit overkomen!' Maar Hij keerde zich om en zij tot Petrus: 'Ga weg, satan, terug! Gij zijt Mij een aanstoot, want gij laat u leiden door menselijke overwegingen en niet door wat God wil.' (Mt 16,21-23)

Als we denken dat de gehele passie van Christus een 'com-passie' is met de afgedwaalde mensheid begrijpen we hoezeer de weerstand van de leerlingen tegen de tedere compassie van de Heer een totale misvatting was van hun relatie met Hem, van zijn zending en de hunne. Zij vertekenden heel de betekenis van de christelijk zaak. Hun 'gedachten' die beredeneerd zijn volgens hun criteria, hun berekeningen, hun opsluiting in zichzelf, hun zelfzekerheid, hun angst, waren werkelijk een 'diabolische' (tweedracht zaaiende) stroming tegengesteld aan diegene van de mededogende Liefde die de gehele zending van de vleesgeworden Zoon Gods bezielt.

Telkens wanneer de leerlingen deze 'gedachte' van mededogen van Jezus bestrijden stuurt Hij hen terug naar een bekering, een *métanoía*, wat wil zeggen verandering van geest, van gedachten, van oordeel. Een verandering die een Pascale doorgang is van de gedachten van het hoofd naar de gedachten van het hart, naar de gedachten van mededogen. Het gaat om een bekeren van de berekende gedachten naar de medelijdende gedachten opdat er, tussen ons hart en de nood van de ander, geen berekenbare afstand zou zijn maar een nabijheid van *communio*, van verbondenheid. De berekende gedachte houdt een afstand die een definitieve scheiding kan zijn, zonder mogelijkheid tot verbondenheid met elkaar. De medelijdende gedachte is deze van de goede Samaritaan die niet rekent zoals de twee anderen die vóór hem langskwamen, maar die zich laat bepalen door het mededogen die hem een onmiddellijke verbondenheid met het lijden van de gewonde man doet beleven. De maat van het mededogen wordt dan bepaald door de ellende van de andere, door zijn lijden dat men niet kan meten zonder het te omarmen, zonder het op zich te nemen en er mee op weg te gaan door het op zich te nemen.

De ware bekering

Zo begrijpen we dat de waarachtige bekering waarin Jezus zijn leerlingen geduldig maar vastberaden heeft begeleid, hoofdzakelijk diegene is die gaat van een abstracte afstand naar een werkelijk mededogen. De bekering moet ten gronde de afscheidingen, de muren die we bouwen tussen onszelf en onze naaste, tussen ons en onze broeder of zuster.

Jezus wordt zelf de uitwissing van de afstand, Jezus wordt zelf Pasen, het geslachte Lam om de muren van de scheiding af te breken. Hoe? Door zijn mededogen dat Hem ertoe brengt zich te identificeren

met hen met wie Hij meelijdt. Hij lijdt zò mee met zijn lijdende broeder, met de verloren en zondige broeder, dat Hij één wordt met hem of met haar. Het mededogen van Christus is een totale éénwording. Zij is niet slechts een gevoel: zij is een aanwezigheid, zijn aanwezigheid, de neerdaling van een meelijdende God bij hen met wie Hij mee lijdt.

Dit is het cruciale punt in de bekering van Paulus, in de ontmoeting met de mee-lijdende Christus met zijn vervolgd leerlingen. Alle ideeën en perfecte redeneringen van Saul smelten weg voor de realiteit van een mededogen dat de aanwezigheid van God is net op de plaats waar Saul toeslaat in de naam van God: *"Hij viel ter aarde en hoorde een stem die hem zei: Saul, Saul waarom vervolgt gij Mij? Hij sprak: wie zijt Gij, Heer? Hij antwoordde: Ik ben Jezus, die Gij vervolgt!"* (Hand 9,4-5)

In de grond was de schok die Saul voor de rest van zijn leven tekende: de ontdekking dat zijn God een God was, volledig geïdentificeerd met zijn mededogen. Daarom leidde de bekering van Paulus tot een totale gehechtheid van zijn persoon aan het lijden van Christus, tot een gehele com-passie met de Passie van de Heer: *"Want door de wet ben ik gestorven voor de wet, om te leven voor God. Met Christus ben ik gekruisigd. Ikzelf leef niet meer, Christus is het die leeft in mij. Voor zover ik nu leef in het vlees, leef ik in het geloof in de Zoon van God, die mij heeft liefgehad en zichzelf heeft overgeleverd voor mij. Ik doe de genade van God niet teniet: als de wet ons kon rechtvaardigen, dan was Christus voor niets gestorven!"* (Gal 2, 19-21)

Wat ons rechtvaardigt, wat ons redt, is de gehechtheid aan het verlossend mededogen van Christus. Jezus heeft geleden met ons opdat wij gered zouden kunnen worden door mee te lijden met Hem. In feite kunnen wij, dankzij het Paasmysterie, de parabel van de incarnatie van God beleven. God, zoals sint Bernardus zegde, kon niet lijden, maar Hij kon wel meelijden. Wij, wij konden niet echt mee-lijden, maar wij konden lijden. Het mededogen van Christus bewerkstelligt de ontmoeting en de communicatie tussen deze twee manieren van zijn: de goddelijke en de menselijke. En zo staat God, Hij die in zijn mededogen heeft kunnen lijden, ons toe om in ons lijden ook te kunnen mee-lijden. Om het heil te ontvangen vraagt God ons niet zozeer om binnen te treden in zijn lijden, maar wel in zijn medelijden. Het is niet zozeer het lijden dat ons zal redden, maar de liefde van het medelijden dat Hij ons vraagt te delen met Hem en dus met allen.

Het mededogen, dat is de Christus

Paulus, zoals alle heiligen, heeft een overweldigende waarheid geleerd en beleefd die vooral alle Farizeese religiositeit en moraal doorengeschud heeft: het mededogen van God is niet alleen een gedrag dat Hij ons vraagt om na te volgen: *het mededogen is God zelf met ons*, het mededogen is de Emmanuel, de aanwezigheid van God in het diepste van onze menselijkheid. Om mededogend te zijn moeten we niet enkel zijn voorbeeld volgen, maar het onthalen, het laten binnenkomen in ons leven en bovenal ons leven laten binnentreden in Hem, het één maken met het Zijne. *Het mededogen gaat samen met de aanwezige Christus*. Zij is niet louter een gevoel, maar een aanwezigheid.

Sint Bernardus, in het 3de sermoen voor de vigilie van Kerstmis, gebruikt een andere geniale uitdrukking om het christelijk gebeuren te beschrijven: *"Venire voluit qui potuit subvenire- Hij heeft willen komen, Diegene die zich zou kunnen tevredenstellen met ons te helpen."* Het mededogen van God is juist dit 'komen' eerder dan het zich tevredenstellen met ons te helpen. Hij is onze pijn niet van ver te hulp gekomen, maar Hij is komen lijden met ons, Hij is gekomen tot aan ons lijden, tot aan onze dood, ook tot aan ons lijden en onze dood als gevolg van onze zonde, van onze opstand tegen God.

Al die wonden die de mens veroorzaakt bij de gekruisigde Zoon van God worden onmiddellijk bronnen van heil. Zoals sint Petrus schrijft: *"In zijn eigen lichaam heeft Hij onze zonden op het kruishout gedragen, opdat wij aan de zonden zouden afsterven en gaan leven voor gerechtigheid. Door zijn striemen zijt gij genezen."* (1 P 2,24)

Na de dood en de wederopstanding van de Heer leven de apostelen in het bewustzijn dat het mededogen dat redt samenvalt met de aanwezigheid van de Christus en dat hun mededogen niet

vruchtbaar kan zijn tenzij het zich toont en het mededogen van de aanwezige Christus doorgeeft, het mededogen in de aanwezigheid van de God-met-ons, de aanwezigheid van de Christus in het lijden van de mens. *"Maar Petrus sprak: zilver en goud heb ik niet toe, maar wat ik heb, geef ik u: in de naam van Jezus Christus, de Nazoreeër: gebruik uw voeten!" (Hand 3,6)*

Het mysterie van het kruis is de vervulling van dit mysterie. Als Jezus zegt: "Ik heb dorst", geeft men Hem azijn te drinken en het is op dat moment dat Hij zegt: *"Het is volbracht!"* en dat Hij de geest geeft. (cf Joh 19,28-30).

De azijn is het symbool van de wijn van de menselijke vreugde van de bruiloft die bedorven is, die bitter lijden geworden is. Jezus drinkt deze beker tot op de bodem. *De beker van het verbond is voor Hem de beker van de compassie tot en met de Passie.* Hij kan voor de gehele lijdende mensheid geen ander mededogen hebben, dan dat van de Gekruisigde. Het mededogen als gevoel kan iedereen ervaren en er dienovereenkomst naar handelen, maar *het mededogen als gebeuren*, het mededogen als persoon bestaat slechts in Christus. Ontologisch bestaat liefde enkel in God, is liefde enkel in God een 'persoon'; in feite kan het mededogen zelfs niet bestaan tenzij in de persoon van de voor ons gekruisigde Christus, lijdend voor ons lijden, stervend onze dood.

Wanneer de mens medelijden heeft met de mens, gaat het eigenlijk enkel om het delen van een gemeenschappelijk lijden, dat al 'ons' lijden is, ook al lijdt de andere meer en meer onschuldig dan ik. Het volstaat te denken aan het lijden van kinderen. Wanneer een gezonde volwassene zich voor het lijden van een kind weet staan en als is hij niet geheel ongevoelig of stompzinnig, kan hij zijn mededogen niet beleven zonder een gevoel van schuld omdat hij het lijden van dit onschuldig kind opvat als zijn eigen lijden, als datgene waarvoor hij op één of andere manier verantwoordelijk is. Alleen het mededogen van Christus is volledig onschuldig, absoluut gratis. Hij lijdt mee met een lijden dat niet het Zijne is, dat zelfs niet eens mogelijk zou zijn als de vrijheid van God het niet gekozen had, als de vrijheid van God geen pure liefde was.

Enkele jaren geleden kreeg ik in het klooster, steeds opnieuw, het bezoek van een groep Japanse monniken. Er werd een vriendschap uit geboren in een groot wederzijds respect. De laatste maal, aan het einde van hun bezoek, begon hun overste te kijken naar het kruisbeeld dat in de zaal hing waar we ons bevonden. Op het moment dat hij een foto wou nemen van ons beiden, vroeg hij me om die te nemen onder het kruis. Ik verstond dat hij begrepen had dat, in het absurde van een God die aan een kruis hing, er een mysterie was dat ons verbond en dat het drama van onze dorstige mensheid raakte met een mededogen dat zich niet kan laven het menselijke mededogen. Ik herinner me dat ik op dat moment gedacht heb aan een woord van Christus: *"...en als Ik van de aarde zal worden omhoog geheven zal Ik allen tot mij trekken!" (Joh 12,32)*

Wat betekent dit? Dat het mededogen van God daar is, dat het gegeven is aan de wereld en niet teruggenomen kan worden, want een liefde die tot op het kruis gaat kan niet teruggenomen worden, kan niet weerkeren zonder de gehele mensheid te hebben bemind en gered. *"Alles is volbracht"* met de dood van Gods Zoon op het kruis. Hij heeft ons liefgehad tot op het einde, een eeuwig einde waarin wij bemind zijn, nu en voor altijd, en àllen, zonder uitzondering, zonder uitsluiting.

En gij hebt niet gewild!

Maar op een dag, kort voor de Passie, kijkend naar de stad Jeruzalem –'wenend' merkt Lucas op - drukte Jezus uit wat dit oneindige en universele mededogen van God voor de mensheid zinloos, tevergeefs zou maken: *"Jeruzalem, Jeruzalem, dat de profeten doodt en stenigt die tot U zijn gezonden! Hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen verzamelen, zoals een kloek haar kuikens verzamelt onder haar vleugels, maar gij hebt niet gewild. Zie, uw huis zal onbewoond achtergelaten worden. Ik zeg u: van nu af zult gij Mij niet meer zien, totdat gij zeggen zult: Gezegend de Komende in de naam des Heren!" (Mt 23,37-39)*

«Gij hebt niet gewild!» » Dàt is het grote probleem: het mededogen van God niet ontvangen, Christus niet ontvangen daar waar Hij al het slechte en de zonde, al het lijden van de wereld op zich neemt; Hem niet toestaan om alle lijden van de wereld om te vormen in zijn verlossende Passie die ons redt.

De grote vraag is niet allereerst om het mededogen van Christus na te volgen, maar om het te willen ontvangen, om te aanvaarden dat Christus nabij wil komen in ons lijden en onze miserie, opdat ons lijden en onze miserie de zijne worden. Zo wil Hij ons verbinden met Hem en de hele menselijke familie onder de vleugels van zijn mededogen verenigen.

Het beeld van de kloek, dat Jezus in nederigheid op zich wil toepassen, is een beeld van de moederlijke tederheid. Een nogal bijzonder beeld, ook in zijn symboliek, want enkel een grote en zachte vogel met grote vleugels en een gevederd lichaam kan vele kuikens beschermen en verwarmen en alle dimensies van de Goddelijke tederheid uitdrukken die Hij aan heel de menselijke familie wil meedelen. Dit 'weigeren' is een teken van pure arrogantie, van eenvoudige vooronderstellingen dat men zichzelf kan beschermen en troosten, of om te beweren geen enkele nood te hebben aan bescherming en troost.

De vleugels van de Goddelijke tederheid blijven uitgespreid over de wereld in afwachting tot wij ze willen aanvaarden, dat we ze zien als een tederheid met een gezicht, als een persoonlijk mededogen van Hem, *"Die komt in de naam van de Heer"*. Het gaat niet om het op te wekken, om Hem te overtuigen te komen, maar om Hem te zegenen: *"Gezegend Hij die komt in de naam van de Heer!"* Gezegend Hij die komt. Het is de vrije verwelkoming, in de volheid van de vrijheid die de vreugde van de komst, van de vrijwillig gegeven aanwezigheid van de ander.

De vreugde en het mededogen van vrouwen

Zich verheugen op de komst van de andere is de vreugde van de vrouw, de vreugde van het moederschap: *"Wanneer een vrouw gaat baren is zij bedroefd omdat haar uur gekomen is; maar wanneer zij het kindje ter wereld heeft gebracht, denkt zij niet meer aan de pijn, van blijdschap dat er een mens ter wereld is gekomen. Zo zijt ook gij nu wel bedroefd, maar wanneer Ik u zal weerzien zal uw hart zich verheugen en uw vreugde zal niemand u kunnen ontnemen"* (Joh 16,21-22)

Het is alsof, op het moment dat Jezus zijn Passie ingaat, op het moment dat Hij zijn mededogen tot op het einde toont, Hij aan zijn leerlingen aankondigde dat zij het hart van een vrouw zouden nodig hebben, het hart van een moeder, om ten volle het mysterie van de Verlossing te ontvangen. Hij kondigt deze vreugde van de vrouw, de echtgenote en de moeder niet aan als een eis, maar als een weerspiegeling in hen van de Verrijzenis, zoals een genade waarvan zij de ervaring zouden opdoen, een genade, een vreugde die hen gegeven zal worden met de Wederopgestane. Is het toeval dat de eersten die de Verrezenen zagen en er zich in mochten verheugen, vrouwen waren? 'Ze zagen en ze geloofden', zonder te twijfelen.

Heel het evangelie en zelfs heel de bijbel zijn vol van deze vreugde van vrouwen die met heel hun hart zegden: *"Gezegend Hij die komook al lijdt de andere meer en meer onschuldig dan ik... t!"* : gezegend zij de aanwezigheid van de Ander, de gave van de Ander die mijn leven komt delen, mijn hart, mijn pijn en mijn droefenis om ze om te vormen in de volheid van de vreugde!

Het is door deze ontvankelijkheid zich te verheugen in de komst van de ander dat de vrouw het mysterie van het mededogen als eerste kan bevatten. De vrouwen in het evangelie ontvangen het mededogen van Christus door er in binnen te gaan, door het te delen. Zij weten instinctief dat het datgene is dat de mens nodig heeft.

Vooraf de vrouw weet hoe zij de pijn van het mededogen kan beleven. De bevalling is juist een moment waar de moeder en het kind mee-lijden, het lijden delen, het mededogen tussen moeder en kind beleven om uit te monden in de vreugde van het leven en de ontmoeting, de vreugde van de communio,

De eerste keer dat Maria in het evangelie van Johannes verschijnt, bij de bruiloft te Kana, illustreert zeer goed deze houding (in Joh. 2,1-11). Het mededogen van Maria ligt vooreerst in haar vrouwelijke gevoeligheid voor de situatie. Maria lijkt de enige te zijn die opmerkt dat er wijn te kort is op deze bruiloft. En zij reageert niet zoals de apostelen vaak doen, wanneer zij -geconfronteerd met de nood van anderen- aan Jezus vragen om hen weg te zenden opdat ze alleen hun plan zouden trekken zonder hen te storen. (Mt 14,15). Maria ziet de schaamte en voelt er zich verantwoordelijk voor, zij neemt er de verantwoordelijkheid en de zorg voor op. Dat is typisch vrouwelijk. Maar terzelfdertijd weet zij dat het niet zij is die de middelen heeft om dit probleem op te lossen. Maria weet dat zij kan meelijden, maar dat, om werkelijk troost te bieden, haar mededogen langs het mededogen van haar Zoon moet gaan. Op die wijze leidt de Maagd het fundamentele middel binnen dat het menselijk wezen nodig heeft om het mededogen van Christus te ontvangen: dat van het vragen.

Het gebed is de houding waar het onmachtig mededogen dat wij ervaren, ten overstaan van de nood van de mens en van de schepping, God toelaat om zijn almachtig mededogen te tonen. Bij de bruiloft van Kana zou men zeggen dat het mededogen van Maria dat van Christus verwekt en oproept: "*Vrouw is dat soms uw zaak? Nog is Mijn uur niet gekomen!*" (Joh 2,4). In werkelijkheid laat Jezus aan zijn Moeder alleen maar merken dat het mededogen dat zij vraagt en ontvangt niet alleen een medelijden is voor een concrete, banale gebeurtenis van voorbijgaande aard, maar het universele mededogen van God voor alle menselijke lijden, die zal gaan tot op het Kruis, tot het Paas-uur van de Verlossing.

Laat ons opmerken dat te Kana, zoals op de calvarie (Joh 19,26), Jezus zich richt tot zijn Moeder met de titel 'Vrouw', als om zijn overtuiging uit te drukken dat de grote rol en de zending van de vrouw er juist in bestaat de wereld te openen tot het Paas-uur van het mededogen van Christus. Dit uur komt op een overvloedige wijze antwoord bieden op het gebrek aan vreugde en liefde van de mensheid en de gehele schepping.

Het gebed dat een bron van mededogen opent

Voor mij is één van de diepste en mooiste gedachten over het mededogen en het gebed datgene dat Isaak de Syriër uitdrukt in het 30e van zijn *Discours ascétiques*: "*Bedek diegene die gefaald heeft (...). Je geeft hem moed en het mededogen van jouw Meester draagt je. Help door je woord de zwakken en de bedroefde harten. Als je hand overvloedig geeft, zal diegene die het hele universum omarmt je de rechterhand reiken. In het verdriet van het gebed en van de aandacht van jouw hart verbind je je met de bedroefde harten en een bron van mededogen zal opengaan voor hetgeen je vraagt.*"

Het mededogen funderen op het gebed wil zeggen: het bewustzijn cultiveren dat de ware nood van elke mens de nood aan God is, aan zijn nabijheid, aan zijn liefde. In elke nood is dat de ware kern van het lijden, zelfs als men aan een ziekte lijdt of om het even welke reden. Men moet dit niet uit het oog verliezen, anders kan men niet mee lijden door een echte hoop te delen. Er zijn kwalen die niet voorbijgaan, er zijn momenten van wanhoop, van lijden, van ziekte, van kwetsuren in de mens en in de natuur die menselijk en natuurlijk onherstelbaar zijn. Maar het geloof geeft ons de zekerheid dat zelfs in het hart van alle lijden en alle wanhoop, de ervaring van de mee-lijdende God als aanwezigheid een troost is die sterker is dan elke verleiding tot wanhopen.

Als we bidden, als wij het bewustzijn van de aanwezigheid en de liefde van God cultiveren, werken wij werkelijk mee aan de vertroosting van de wereld, beleven wij een mededogen dat tot op de bodem van de menselijke wanhoop gaat.

Zonder dat riskeren wij vandaag een *kairos* te missen, in het bijzonder in het Godgewijde leven en misschien heel speciaal in het vrouwelijk Godgewijde leven. Wij verminderen, wij zijn zwakker en zwakker, wij missen adem, bovenal ten aanzien van de grote wanhoop en de ontsporingen van de wereld. Velen, in het bijzonder de jongeren, reageren en zetten zich in beweging en dat is goed, men moet het doen, het is noodzakelijk om het te doen! Maar er is een niveau van de problematiek waar

elk menselijk engagement zich onmachtig voelt, waar de mens niets kan doen, m.a.w. waar niets wat de mens doet de bron van een oplossing voor het probleem kan zijn.

Jezus heeft korte metten gemaakt met deze pretentie die altijd een bittere nasmaak heeft van de erfzonde. Hij zegt ons: *"los van Mij kunt gij niets"* (Joh 15,5)
Deze woorden zijn een mes dat strak snijdt tussen leven en dood, tussen vruchtbaarheid en onvruchtbaarheid, tussen de zin en de onzin van ons leven en van onze roeping. *"Zonder Mij ... niets!"* hetgeen wil zeggen "met Mij... alles!"

Wie zal zich staande houden tegen het wapen van dit woord? Wie aanvaardt in vrijheid, deze absolute eis waar Christus alleen kan meelijden met de universele wanhoop?

Het gaat niet om vroom zijn, om ons te verschuilen in een alibi-gebed, dat de meest kleingeestige vorm is van het niet-medelijden, zoals dat van de Farizeeën of van de priester en de leviet die voorbijgaan aan de toegetakelde man zonder iets te doen. Wie weet, zij hebben misschien gebeden voor hem en zich zo verschild achter een goed religieus geweten dat hun onmenselijke ongevoeligheid rechtvaardigde.

Het gaat in tegenstelling om effectief 'Samaritaan' te worden in deze wereld en binnen te gaan in een mededogen dat een medeleven dat alleen al door het lijden van de mensheid tot in het diepst van zijn ziel wordt geraakt, tot aan het mededogen van Christus.

Zoals Isaak de Syriër zegt: men bidt niet werkelijk zonder zich één te maken met de bedroefde harten, zonder dat ons hart en ons lichaam, onze tijd en onze inspanningen, onze gedachten en onze gevoelens de wonden van de mensheid raken, er zelfs door worden aangetast. Maar dat moet vooreerst geleefd worden in hetgeen hij noemt: "De moeite van het gebed", in een vraag die roept en die ons pijn doet, in een "Passie van het gebed", een gebed van mededogen dat zich opent voor hetgeen we zien, hetgeen ons raakt en in het weinige dat we doen, de 'bron van het mededogen', het gewonde Hart van Christus, het enige mededogen dat nooit ophoudt; het enige dat de dorst van de gehele schepping kan lessen.

Zoals psalm 69, die de Passie van Christus beschrijft, uitdrukt: "Moegeroepen ben ik en hees, blindgestaard van het wachten op mijn God!" (Psalm 69,4) Een zin die Salvador Dali schitterend geïllustreerd heeft in een lithografie van de jaren zestig, waar hij een vrouw vervuld van pijn voorstelt die schreeuwt naast de gekruisigde Christus, haar blik gericht en de handen opgestoken naar Hem. In haar kreet en haar lichaam treedt ze binnen in het mededogen van God.

De dood voor het leven

Het is evident dat wij in de Kerk, in het Godgewijde zoals in de gehele wereld, leven in een tijd van grote onmacht. Een grote onmacht ook ten aanzien van de gevolgen van onze fouten, van inadequate gedragingen uit het verleden of van nalatigheden in de opleiding. Des te machtiger de menselijke middelen zijn geworden, des te minder lijkt de mens bij machte om ze te beheren; op menselijk, spiritueel, moreel niveau, of in ons misbruik van de schepping. En des te meer de problemen toenemen, des te meer neemt ook de broosheid van onze krachten toe. Wij kunnen niet langer onze zwaktes en onze onmacht negeren. In de politiek en in de economie, probeert men zich nog te verzekeren met valse beloften van macht en met illusoire perspectieven van veiligheid. Men leert nooit dat de fout juist gelegen is in het zoeken naar zekerheid die zou gelegen zijn in onze handen door ze uit de handen van anderen te trekken. In andere gevallen laten we ons met berusting glijden in een apathie die de dingen laat gebeuren en de menselijkheid laat ontsporen. Vele mensen of gemeenschappen laten zich met gelatenheid afglijden naar de dood.

Er is een dood om de dood en een dood om het leven. Wat maakt het verschil?

Luisteren we naar Christus: *Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: als de graankorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft hij alleen: maar als hij sterft, brengt hij veel vrucht voort."* (Joh 12,24)

Paradoxaal genoeg, wat het verschil maakt tussen een steriele dood en een vruchtbare dood is de dood zelf, het feit zelf van de dood aanvaarden als een voorwaarde voor het leven. Het is de dood

die aan de graankorrel het vermogen geeft om veelvuldig vrucht te dragen, de vrucht van het leven. Jezus is ons het nieuwe leven komen geven door ons een nieuwe dood te geven, een nieuwe manier om de dood te beleven. En onder het woord 'dood' kunnen we verstaan: alles wat het ons leven en dat van de wereld verminkt. Al wat ons klaarblijkelijk of werkelijk door de dood doet gaan, kan in Christus een bron worden van nieuw leven, een leven dat de graankorrel die sterft niet ziet, dat uiterlijk een droom lijkt, een onmogelijk te realiseren illusie, maar dat in werkelijkheid geheel aanwezig is in de graankorrel. In één enkele graankorrel zit de kracht van alle planten en zaden die zijn dood volgen tot aan het einde van de wereld. Voor ons zijn het geloof, de liefde en de hoop het leven zonder einde dat ons gegeven werd om te proeven doorheen alle dood dat -als wij aanvaardden die dood te leven- we meewerken aan de vruchtbaarheid van het Koninkrijk.

Deze wet van het leven en van de vruchtbaarheid, die de wet is van de vruchtbaarheid van het mededogen van Christus tot aan Zijn dood toe, is het geheim van de vruchtbaarheid van al wat we zijn en wat we doen voor het leven van de wereld en van de schepping. Het is niet zo dat de wet van de graankorrel een alternatief is voor een actief en zelfs strijdend engagement voor het welzijn van de mensheid. Zij moet in tegendeel doordringen in al wat we kunnen en al wat we niet kunnen doen omdat de wet van de graankorrel de voorwaarde is van alle vruchtbaarheid, van de vruchtbaarheid van de kracht evenals van de zwakte, van een groot aantal evenals van een klein aantal, van de jeugd evenals de ouderdom, van het leven evenals de dood.

Maar er zich bewust van zijn, en dit bewustzijn te leven, is onze specifieke taak als christenen in de werelden van de religieuzen onder de christenen in de Kerk. Alleen wij kunnen, zoals de martelaren van de eerste en van alle latere eeuwen, in het deeg van de wereld, de gist van Pasen bewaren, de gist van het bewustzijn deeg in deze wereld te zijn en van de ervaring die aankondigt dat zelfs de dood, verbonden met Christus, leven verwekt.

Als we daar geen getuigen van zijn, dan zal ons mededogen voor heel de schepping onvruchtbaar zijn, niet méér dan een medeleven dat zich verbindt met de universele wanhoop die geen andere horizon ziet dan de dood. Er zijn manieren om zich te engageren in de sociale en ecologische strijd, die in werkelijkheid niets anders doen dan de universele wanhoop voeden die samenvalt met de gangbare illusies. We moeten er ons hiervan bewust zijn, want anders missen wij onze eigen profetische zending van mededogen en van hoop, waartoe Paus Franciscus ons blijft oproepen en aansporen.

Om dat in waarheid te beleven hebben we nood aan al wat ons, in ons charisma, verbindt met Christus zoals de ranken met de wijnstok: het gebed, het broederlijk leven in gemeenschap, de gehoorzaamheid, de kuisheid, de armoede, de nederigheid, de dienstbaarheid aan de armen ... Enkel door in dit perspectief te leven wordt het mogelijk om in een diepe en vruchtbare vrede te leven, ondanks ons onvermogen en onze zwaktes.

Onze profetie bestaat erin om elke machteloosheid die we ervaren, om te vormen tot *een gekozen machteloosheid omwille van Christus*, verbonden met Hem in het geloof, in het bewustzijn de in de ervaring dat wij *zonder Hem niets kunnen* doen (naar Joh 15,5) Ons verbond met Hem stelt Hem in staat om *"alles nieuw te maken"* (Apoc. 21,5)

Onze profetie, deze die werkelijk en vreugdevol kan meelijden met de gehele wereld en het gehele universum, is deze van de jonge en nederige vrouw van Nazareth die, sterk, enkel maar door haar verbondenheid met Jezus, het Magnificat heeft gezongen: het Magnificat van de nieuwheid van het al gerealiseerde Koninkrijk.